

Meer aandacht voor de mentale begeleiding van artiesten

Here to stay: op de toppen van het artiestenbestaan

tekst: Bjorn Schipper¹ en Esther van der Poel² illustratie: Robert Swart

Het is een veelgehoord cliché: de top bereiken is eenvoudiger dan daar blijven. Niet alleen in de sport- en modellenwereld maar juist ook in de muzikwereld. Waar in de sportwereld psychologische ondersteuning voor topsporters meer en meer geaccepteerd raakt, wordt in de muzikwereld de roep om mentale begeleiding van artiesten steeds luider. In deze bijdrage wordt nader ingegaan op het nut en de noodzaak van mentale begeleiding en (meer) aandacht voor de lichamelijke en geestelijke gezondheid van artiesten. Nadat ik de mens achter de artiest in een juridische context heb geplaatst, gaat *personal artist coach* en gastauteur Esther van der Poel in op de mentale begeleiding van artiesten.

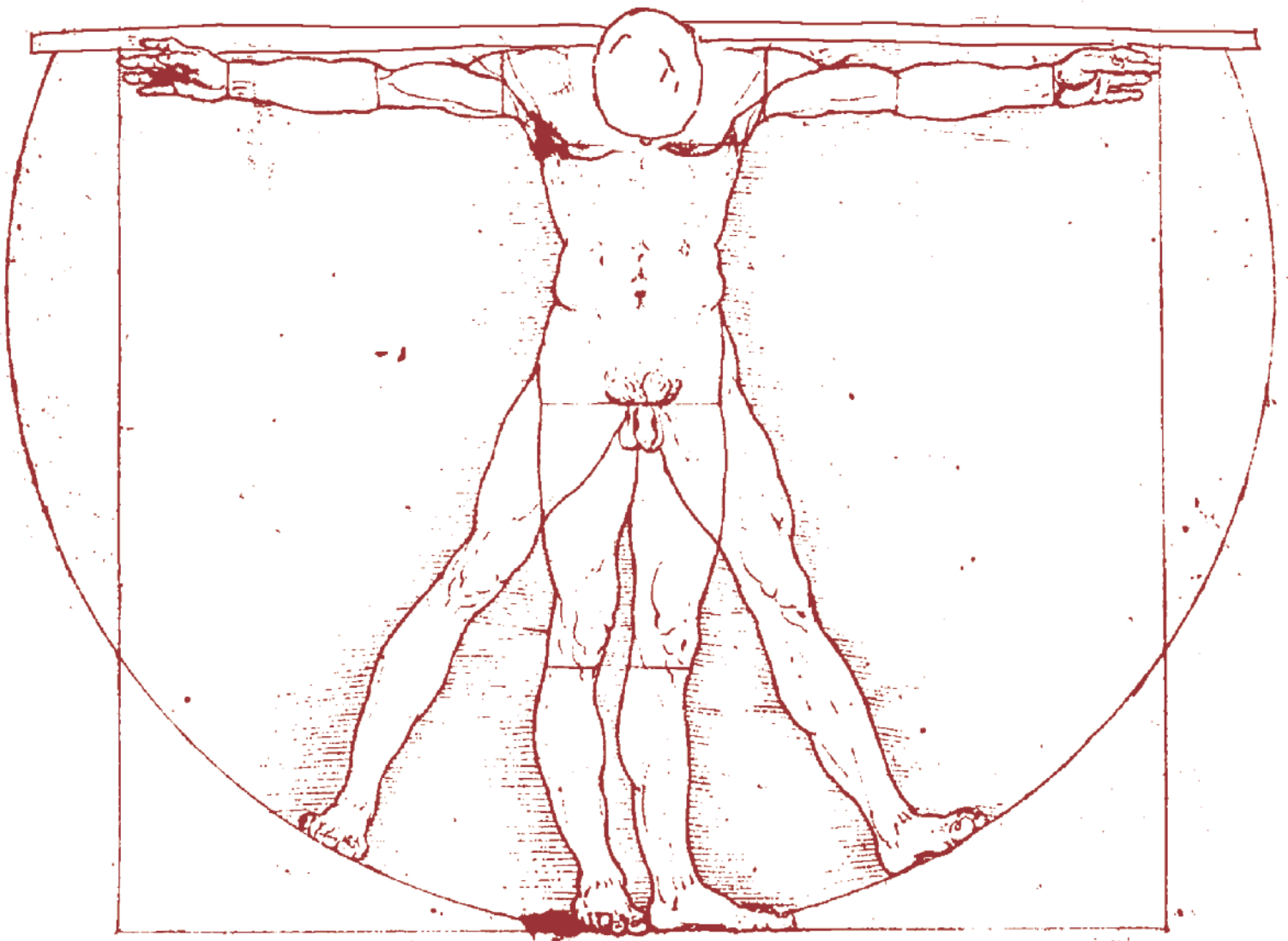
Artiesten onder druk

Films als *It's All Gone Pete Tong* (2005) en *Berlin Calling* (2008) over het leven van DJ's met respectievelijk een ernstige gehoorbeschadiging en een drugsverslaving illustreren met een knipoog de schaduwkant van het leven van (top)artiesten. De dit jaar verschenen debuutroman *Pandaogen* van DJ, creatieve duizendpoot en schrijver Joost van Bellen laat op humoristische maar even zo pijnlijke wijze zien hoe een carrière in de internationale modellenwereld een zware wissel trekt op het leven van een topmodel. Recente incidenten met enkele DJ's/artiesten tonen aan dat 'Pandaogen' en genoemde films een belangrijk thema hebben aangesneden. Zo werd DJ Tiësto begin dit jaar onwel vlak voor zijn optreden in San Jose en moesten DJ's Afrojack en Avicii rondom hun optredens in Miami korte tijd in het ziekenhuis worden opgenomen. Afrojack liet daarbij zelf weten overwerkt en uitgedroogd te zijn geweest. Met Avicii is het nadien niet veel beter

gegaan: hij zegde onlangs om gezondheidsredenen zelfs zijn geplande tournee af. DJ De Man Zonder Schaduw bleek dit jaar vanwege gehoorschade een paar maanden rust te hebben genomen. Bono, de zanger van U2, kampte met een *writer's block*. Het laat zien dat de artiest niets menselijks vreemd is en dat de mens achter de artiest lichamenlijk en geestelijk reageert op de haast permanente prestatiedruk. De recente incidenten met artiesten onderstrepen het belang van tijdige en goede mentale begeleiding van (doorgebroken) artiesten, waarbij (meer) aandacht besteed wordt aan het lichamenlijk en geestelijke welzijn van deze artiesten. Professionele mentale begeleiding van (top)artiesten kan als nuttig verlengstuk van individuele artiestencarières of management- of/of boekingskantoren fungeren.

Veiligheid en gezondheid van artiesten

In het arbeidsomstandighedenrecht - als onderdeel van het arbeidsrecht - staat bescherming van de werknemer

A horizontal line with tick marks, likely a scale or measurement line, positioned below the drawing.

A block of handwritten text in a cursive script, likely a Latin inscription or a note related to the drawing. The text is oriented horizontally but appears to be a mirror image of the original manuscript's text, possibly due to the way the page was scanned or the orientation of the original drawing.

en zijn arbeid centraal. Het arbeidsrecht bevat tal van normen gericht op de bescherming van de werknemer tegen aan zijn werk gerelateerde factoren die mogelijk zijn veiligheid, gezondheid en welzijn kunnen bedreigen. Zo rust op de werkgever in relatie tot zijn werknemers een wettelijke zorgplicht om de veiligheid van de werkomgeving van de werknemers te waarborgen. De werkgever is daarbij verplicht die maatregelen te nemen die in alle redelijkheid nodig zijn om te voorkomen dat zijn werknemers in de uitoefening van hun functie schade lijden. Schending van deze zorgplicht kan resulteren in aansprakelijkheid van de werkgever voor schade van de werknemer.

Artiesten zullen normaal gesproken geen werknemer zijn van artiestenmanagers, boekers of promotors. Strikt genomen is het arbeidsrecht dan niet van toepassing op die onderlinge contractuele relaties rondom een artiest. Genoemde wettelijke zorgplicht van de werkgever in relatie tot zijn werknemers geldt in beginsel dan ook niet voor artiestenmanagers, boekers en promotors in relatie tot artiesten. Op grond van fiscale- en sociale zekerheidswetten kan een artiest echter wel gelijkgesteld worden met een werknemer. Dit heet ook wel een fictieve dienstbetrekking.

Het is de vraag of een artiest soortgelijke arbeidsbescherming zou kunnen genieten tegen onzorgvuldig handelen van een manager, boeker of promotor. Dit hangt sterk af van de omstandigheden waaronder een artiest optreedt en de manier waarop partijen feitelijk met elkaar samenwerken. De contractuele relaties tussen artiest, manager, boeker en promotor zullen primair niet door het arbeidsrecht maar door het algemene contractenrecht beheerst worden. In een voorbeeldsituatie waarbij een artiest zonder goed overleg voor langere tijd intensief wordt volgeboekt met optredens en daarvoor permanent aan zware reisschema's wordt onderworpen, is het de vraag of zijn manager en boeker rechtens iets te verwijten valt. Moeten zij op een bepaald moment op de rem trappen om de artiest tegen zichzelf in bescherming te nemen? Doen zij dit niet,

hebben zij dan verwijtbaar gehandeld en zou de artiest hen dan (contractueel) aansprakelijk kunnen houden? Of is het aan de artiest om goed voor zichzelf te zorgen en tijdig aan te geven dat het anders moet. Of is waarborg van de veiligheid en gezondheid van de artiest een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle betrokken partijen? Dit zijn stuk voor stuk relevante vragen die zich van artiest tot artiest laten beantwoorden.

De zorg voor de veiligheid en gezondheid van de artiest wordt soms ook specifiek in een management- of boekingscontract benoemd. Naast de afspraak dat zowel optredens als reisschema's in goed overleg tussen artiest en manager en/of boeker worden vastgesteld, kan een periodieke evaluatie van de samenwerking (tijdig) meer inzicht bieden in het welzijn van de artiest. Een artiestencarrière kan zo tijdig in de juiste richting worden bijgesteld, hetgeen ook in het belang van een manager of boeker is. Ook het al dan niet met behulp van *riders* aan promotors communiceren van een minimaal in acht te nemen veiligheids- en gezondheidsniveau voor de artiest rondom zijn optreden, kan (tijdig) mogelijke risico's voor de artiest op het gebied van veiligheid en gezondheid voorkomen of beperken.

Mentale begeleiding (top)artiesten

Artiesten vormen net als topmodellen en topsporters een buitencategorie mensen. Gedreven door passie en creativiteit willen zij keer op keer iets moois neerzetten. Artiesten zijn in dat opzicht ook vaak alleen. Dat was vroeger al zo, toen ze op hun zolderkamer uren muziek konden maken in de hoop ooit op dat grote podium te mogen staan. Eenmaal op dat podium, komt er ontzettend veel op artiesten af. Neem de bekendheid: van de ene op de andere dag kan je haast niet meer normaal over straat. Bekendheid is ook al snel geen Nederlandse aangelegenheid meer. Door de online-communicatiemogelijkheden - via bijvoorbeeld social media - ligt de wereld licht voor artiesten vaak letterlijk aan hun voeten. Zo heb je als jonge artiest ineens duizenden volgers die jou letterlijk in de gaten houden en reis je de hele wereld over om deze fans te vermaken.

Naast creativiteit zal het lichamenlijk en mentaal kunnen bijbenen van dat artiestenleven voor iedere artiest een grote uitdaging zijn. Iedereen wil namelijk iets van artiesten, wie zijn dan nog te vertrouwen? Hoe ga je om met de druk van buitenaf? Verwachtingen van jezelf en de mensen om je heen? Hoe vang je een slechte recensie op? Dit zijn allemaal zaken waar je als (doorgebroken) artiest mee te maken krijgt. En met wie kan je dit soort zaken bespreken? Hoe goed een manager of boeker ook is, vergeet nooit dat zij nu eenmaal een eigen belang hebben. Anders gezegd: er kan vanuit dat oogpunt net iets meer druk liggen op het afmaken van een commercieel interessante tour of het doen van een belangrijke boeking. Veel jonge artiesten worstelen met vragen over het op- en uitbouwen van een artiestencarrière. Hoe bouw je een eigen netwerk op? Hoe en met wie op lange termijn contacten te onderhouden?

Zoals er managers, boekers, labels en uitgevers zijn voor de behartiging van de zakelijke belangen van artiesten, is het voor artiesten haast net zo belangrijk iemand om zich heen te hebben die voor de mentale en sociale begeleiding en ondersteuning zorgt. Bij coaching is het in ieder geval belangrijk dat een artiest zichzelf bewust wordt van zijn eigen gedrag, zelf de controle houdt en sturend is in het proces. Coaching kan in zoverre niet opgedrongen worden. Door middel van vragen en gesprekken - waarbij de focus ligt op het heden en de toekomst - worden artiesten mentaal ondersteund en geholpen bij het in de praktijk brengen van de door hen gemaakte keuzes. Mental coaching kent een sterke oplossingsgerichte aanpak, waarbij de nadruk wordt gelegd op bewustwording, doorbreking van patronen en de toekomst. Zoeken naar een oplos-

sing op lange termijn geniet daarbij de voorkeur boven het wegnemen van een probleem op korte termijn. Hoe om te gaan met negatieve spanning en emotie, negatieve denkpatronen, en hoe dit om te zetten in iets positiefs? Mental coaching bestrijdt primair de mogelijke oorzaken van problemen, niet de symptomen. Gesprekken met een coach dienen vertrouwelijk, open en resultaatgericht te zijn.

Uitbreiding van het team

Een (doorgebroken) artiest is gebaat bij een uitgebalanceerd team van professionals om zich heen. In het begin zullen dat bevriende mensen zijn of bijvoorbeeld familieleden die toevallig een bepaalde discipline beheersen. Naarmate de carrière van een artiest op een hoger plan komt, zijn andere professionals nodig. Als zij hun werk goed doen, creëren zij gezamenlijk een 'veilige' omgeving waarbinnen de artiest optimaal zijn creatieve talenten kan benutten. Naast managers, agenten/boekers, boekhouders, accountants, fiscalisten en advocaten zou een persoonlijk coach in dat opzicht zeker niet misstaan. Zowel de wat meer gearriveerde als de jonge artiesten kunnen met behulp van mental coaching in mentaal en lichamenlijk opzicht in balans gehouden worden. Alles om de muzikale creativiteit te bevorderen en behouden. Voorkomen is daarbij nog altijd beter dan genezen. Artiesten zouden niet moeten wachten op het moment waarop het mis gaat. Hoe eerder zij zich bewust worden van hun gedrag, emoties, belemmeringen en/of overtuigingen, hoe eerder zij bepaalde veranderingen in hun levens zouden kunnen aanbrengen om de problemen voor te zijn en vooral om optimaal te kunnen blijven presteren. Zo lang mogelijk aan de top blijven, dat is de echte uitdaging!

1 Bjorn Schipper is advocaat en oprichter van Schipper Legal in Amsterdam.

2 Esther van der Poel is professioneel artiestencoach en oprichter van bureau PACCT in Amsterdam.

3 N.H.G. Beltman in M.T.M. Koedooder e.a., Artiest & Recht. Nieuwe Praktijkids Muziekrecht 2011/2012, p. 19, 18e editie, 2011, Kluwer.